

Вивчення праць різних авторів з питань сутності категорій основних засобів дозволяє дійти висновку, що для облікового відбиття деяких об'єктів слід дотримуватися теоретичного положення, на яке звертає увагу абсолютна більшість дослідників даної проблеми. Це питання визначення, оцінки та відображення вартості окремих видів основних засобів. Основні засоби оцінюють за сумою витрат на виготовлення, спорудження або придбання об'єктів, включаючи витрати на їх доставку та встановлення. Дооцінка основних засобів позитивно впливає на стабільність процесу їх оновлення та нормального функціонування, сприяє продовженню діяльності підприємства та підвищенню ефективності економічної безпеки. Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів включається до складу додаткового капіталу, а сума уцінки - до складу витрат. Слід суворіше підійти до методів оцінки та зменшення корисності основних засобів, до відбиття окремих об'єктів на балансових і позабалансових рахунках.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.04 №817(зі змінами і доповненнями)
2. Кебелеш Н.М., Кацена О.Д., Горошанська О.О. Проблемні питання оцінки основних засобів підприємства X: ХДУХТ, 2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://hduht.edu.ua/News/s_3.pdf
3. Крупка Я. Економічна безпека підприємства та її реалізація через систему облікових принципів / Я. Крупка // Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі: Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – с. 57-60
4. Мосіна Г.М. Проблеми зменшення корисності активів : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64386.doc.htm
5. Черевко О.І. Актуальні проблеми розвитку харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі : всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених і студентів, 25.04.12. : [тези у 4-х ч.] / редкол. : О.І. Черевко [та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2012. – Ч. 3. – с. 149

УДК 378.6:65.012.8

ЛИМАР І.А.,

Інститут вищої освіти НАПН України

**ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН УСТАНОВ ВИЩОЇ
ОСВИТИ В УМОВАХ ПІДТРИМКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

В сучасних умовах діяльність закладів освіти оцінюється як підприємницька діяльність, вихідним продуктом якої є надання освітніх послуг. Конкурентні умови на ринку освітніх послуг дуже жорсткі, тому підтримка стійкого фінансового становища є одним з основних завдань сучасного вузу.

В умовах нестабільності економіки країни варто приділяти більше уваги підтримці економічної безпеки діяльності. Під економічною безпекою слід розуміти таке поєднання наявних підприємницьких ресурсів (капіталу, персоналу, інформації і технологій, техніки та устаткування, прав) і можливостей, за якого забезпечується найбільш ефективно їхнє використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку установи, а також запобігання негативному впливу внутрішніх і зовнішніх чинників.

Необхідність постійного дотримання економічно безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Здатність установи вчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про її стійке фінансове становище. Фінансовий стан навчального закладу – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин навчального закладу, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають надходження, наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів спеціального і загального фонду.

Оскільки діяльність установи нерозривно пов'язана з оточуючим середовищем, то постає питання аналізу факторів, що впливають на її фінансовий стан. Фактори – це, з одного боку, умови здійснення господарських процесів, а з другого – причини, що впливають на ці процеси.

Усі фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства можна класифікувати за наступними ознаками:

- 1) за місцем виникнення: зовнішні та внутрішні;
- 2) за структурою: прості та складні;
- 3) за часом впливання: постійні та періодичні;
- 4) за ступенем кількісного вимірювання: якісні та кількісні.
- 5) за змістом: економічні, фінансові, соціально-політичні, демографічні, науково-технічні.

Найбільш доцільно розглянути зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства, оскільки до їх складу належать решта факторів у розрізі розглянутих вище класифікаційних ознак.

Основною умовою забезпечення фінансової стійкості освітньої установи є формування достатніх обсягів реалізації послуг, що дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розраховатися з працівниками, кредиторами та іншими контрагентами.

Українські ВНЗ функціонують в умовах недостатності державного фінансування, а як суб'єкти господарської діяльності повинні конкурувати на ринку освітніх послуг як всередині країни, так і за її межами. Для підтримки своєї стійкості заклади освіти використовують в своїй діяльності підприємницькі підходи, маркетинг, менеджмент, інноваційну та інвестиційну діяльність та інші елементи ринкової економіки.

Ці елементи реалізуються при здійсненні статутної діяльності закладу, що спрямована на одержання доходів з різних джерел. Це може бути:

- виконання замовлень на науково-дослідну діяльність на основі господарського розрахунку;
- використання госпрозрахункових виробництв та господарств, наприклад, виробничих майстерень;
- організація та ефективне впровадження контрактної форми навчання, залучення до навчання студентів з інших країн;

– залучення інвестицій для здійснення статутної діяльності та само інвестування у розробку нових зразків технологій, створення підсобних господарств, відкриття філій, розвиток матеріально-технічної бази тощо.

Внутрішня фінансова стійкість відображає такий стан потенціалу закладу, матеріально-технічної і цінової структури виробництва, за яких забезпечуються стабільні фінансові результати його діяльності. В основу досягнення внутрішньої стійкості покладено своєчасне і гнучке управління внутрішніми чинниками діяльності підприємства. Щодо зовнішньої фінансової стійкості, то під нею треба розуміти стійкість суб'єкта господарювання до впливів зовнішнього середовища. Така стійкість значною мірою залежить від ефективності макроекономічних методів регулюванням ринкової економіки [1, с. 188].

До зовнішніх факторів відносимо такі, на які підприємство не може впливати або цей вплив може бути незначним. Серед цих факторів можна виділити національні та ринкові.

Найбільший вплив на фінансову стійкість установи мають економічні і фінансові чинники. Вони можуть зумовити виникнення кризових явищ, банкрутство і ліквідацію підприємства. До них відносимо зростання рівня інфляції, нестабільність економіки, неефективну внутрішню державну політику, зовнішньоекономічну політику держави та її спрямування тощо. На фінансову стійкість також істотно впливає фаза економічного циклу, в якій перебуває економіка держави. Під час кризи спостерігається відставання темпів реалізації від темпів виробництва продукту, зменшення рівня інвестування в матеріально-технічну базу та впровадження інновацій. Це спричинює скорочення доходів і грошових надходжень.

До внутрішніх факторів відносяться ті, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві.

Внутрішні чинники, які впливають на фінансове становище установи, можна поділити на якісні і кількісні.

До якісних належать: мета та галузь діяльності, ділова та професійна репутація, форма власності, організаційна структура управління, спеціалізація, прогресивність засобів і методів надання послуг, рівень матеріально-технічної бази.

До кількісних належать: кваліфікований склад керівництва і персоналу, доля ринку, інноваційна діяльність, здатність установи до адаптації, матеріально-технічної база, структура балансу, інвестиційна привабливість, доходність.

Визначаючи внутрішні фактори впливу, зауважимо, що вони тісно взаємозв'язані між собою. Тому слід включити до них спрямованість та гнучкість управлінської політики, зокрема управління витратами та доходами, грошовими потоками. Також на сьогодні діяльність будь-якого закладу не можлива без планування. Отже, оцінюємо також вплив ефективності аналізу виконання планових завдань та прогнозування показників на майбутнє.

Фінансова стійкість залежить від фінансового потенціалу підприємства. Фінансовий потенціал визначається обсягом власних, позичених та залучених

фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат [4, с. 57]. З огляду на це, ефективність управління фінансовою стійкістю підприємства залежить від раціональності управління його фінансовим потенціалом.

Таким чином, чим вища фінансова стійкість установи, тим вищий рівень її економічної безпеки. Фінансовий стан формується під впливом ряду чинників, як загальнодержавного характеру, так і внутрішньо фірмового спрямування. Ефективне управління своїми ресурсами, провадженням статутної діяльності та своєчасна оцінка результатів дозволить установі залишатися конкурентоздатним суб'єктом підприємницької діяльності. А здатність до швидкої адаптації до ринкових умов і ситуацій дозволить підприємству менше реагувати на негативний вплив зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Гайдис Н.М. Фінансовий аналіз : навч.-метод. посібн. / Н.М. Гайдис. – Львів: Вид-во ЛБІ НБУ, 2006. – С. 414.
2. Федонін О.С. Потенціал підприємства: Формування та оцінка : навч. посібн. / О.С. Федонін. – К.: Вид-во КНЕУ, 2006. – С. 261.
3. Партин Г.О., Дідух О.В. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.8 – с.275-279.
4. Романовський О.О. Підприємницька діяльність ВНЗ: шляхи виживання. // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1(8). – с.182-190.

УДК 007.5 : 65.012.8

ЛЯШЕНКО О.М., д.е.н., доцент,
ОВЧАРЕНКО Є.І., к.е.н., доцент,
Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля

**ЦІЛЬ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА:
СУТНІСТЬ, ВИМОГИ, ОСОБЛИВОСТІ, ФОРМУЛЮВАННЯ**

Цілі управління економічною безпекою підприємства, як і цілі управління підприємством в цілому, мають відповідати сукупності вимог, обов'язковість дотримання яких є запорукою успішності такого управління. Сукупність вимог до цілей управління економічною безпекою підприємства показано на рис. 1.

Отже, цілі управління економічною безпекою підприємства мають бути комплексними, тобто, з одного боку, мають стосуватися узгодження інтересів стейкхолдерів підприємства, протистояння загрозам та забезпечення обох попередніх процесів ресурсами відповідної кількості та якості, з іншого боку – такі цілі мають бути інтегрованими до загальних цілей управління підприємством. Останнє положення має органічне продовження та розкриття у вимозі сумісності цілей управління економічною безпекою підприємства. Окрім того, що такі цілі мають бути сумісними в часі та просторі, вони мають не суперечити одна одній та, відповідно, не провокувати виконавців на суперечливі та антагоністичні дії.